

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Plantedirektoratet/2.2/2.1

Sags.nr.: 7205

Den 29. juni 2006

LBO/HLAN/EMFJ

FVM 371

F:\FAELLES\EU-procedure\Notater\2.afd 2.kt\Notater fra 2006\FAOs intl
traktat om plantegenetiske ressourcer SMTA\OrN.doc

ORIENTERENDE NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om resultaterne af det første møde i Det Styrende Organ for FAOs internationale traktat om plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug (Madrid, 12. – 16. juni 2006)

Resumé

Det første møde i det styrende organ for FAOs internationale traktat om plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug blev afholdt i Madrid den 12.-16. juni 2006. På mødet blev der truffet beslutninger om adgangsbetingelser til plantegenetiske ressourcer, finansieringsstrategi, regler for efterlevelse af traktaten, administrative og finansielle regler for det styrende organ samt samarbejdsaftaler med en række institutioner på det plantegenetiske område. Set i relation til, at dagsordenen for mødet var ganske omfattende og indeholdt en række emner, hvor der på forhånd var spået stor uenighed blandt FAO-regionerne, vurderes resultatet af mødet at være tilfredsstillende. På stort set alle dagsordenspunkter blev der indgået aftaler, og traktatens implementering er derfor nu igangsat.

Baggrund

Danmark og EU har ratificeret FAO¹s internationale traktat om plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug i 2003 (Folketingsbeslutning B 50). Det første møde i traktatens styrende organ blev afholdt den 12.-16. juni 2006 i Madrid og havde til formål at udmønte en række af traktatens rammebetingelser.

Sagen har været forelagt for Folketingets Europaudvalg den 9. juni 2006, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 1. juni 2006 forud for det første møde i Det Styrende Organ for FAOs internationale traktat om plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug (Madrid, 12. – 16. juni 2006).

Sagen har desuden været forelagt for Folketingets Europaudvalg, jf. aktuelt notat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 3. november 2003 forud for Rådsmøde (Landbrug og Fiskeri) den 17. november 2003. Sagen har endvidere været forelagt Folketingets Europaudvalg, jf. supplerende aktuelt notat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 22. maj 2002 forud for Rådsmøde (Landbrug og Fiskeri) den 27. maj 2002.

¹ De Forenede Nationers Fødevare- og Landbrugsorganisation.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Mødets resultater

Standardaftale for udveksling af plantegenetiske ressourcer

Det vigtigste punkt på dagsordenen for mødet var vedtagelse af en standardaftale om betingelserne for udveksling af plantegenetiske ressourcer ("standard Material Transfer Agreement", sMTA), som skal regulere adgangen til og udvekslingen af plantegenetiske ressourcer under traktatens system.

Centralt heri er, at sMTA'en ifølge FAO-traktaten skal indeholde et krav til brugerne af de plantegenetiske ressourcer om økonomisk udbyttedeling. Økonomisk udbyttedeling betyder, at hvis en person/firma markedsfører et produkt (f.eks. en ny plantesort), der indeholder genetisk materiale med ophav i traktatens system, vil man blive pålagt at indbetale en del af det økonomiske udbytte fra salget af dette produkt til en central fond, som oprettes under administration af det styrende organ. Der er dog ikke krav om betaling, hvis produktet er frit tilgængeligt for videre forskning og forædling, som det automatisk er tilfældet med plantesorter, der er plantenyhedsbeskyttede i henhold til UPOV-konventionen.

Der blev vedtaget et kompromis om økonomisk udbyttedeling på 1,1 % med en tilhørende bestemmelse om, at så snart der er brugt materiale fra systemet, så skal der ydes betaling. Det er typisk U-lande, som er leverandører af de plantegenetiske ressourcer, mens det er I-lande, der er brugere. Resultatet vurderes som et fornuftigt kompromis, idet en for høj procent-sats blot ville resultere i, at systemet ikke ville blive brugt.

Fastsættelsen af satsen var et kompromis mellem at sikre en retfærdig ydelse til leverandørerne og samtidig skabe et system, der vil blive anvendt mest muligt. I den forbindelse er det også vigtigt at bemærke, at de indbetalte midler ikke kanaliseres direkte tilbage til det land/institution, som har leveret den genetiske ressource, men derimod går ind i traktatens fond, som i stort omfang forventes at ville støtte aktiviteter i U-lande til bevaring og fremme af bæredygtig anvendelse af plantegenetiske ressourcer.

Finansieringsstrategi ("funding strategy") for gennemførelsen af traktaten

På mødet blev vedtaget en finansieringsstrategi, der har til formål at sikre og anvende midler til gennemførelse af traktatens formål. Midlerne skal blandt andet anvendes inden for institutions- og programopbygning samt *in situ* og *ex situ* bevaring og udvikling af plantegenetiske ressourcer. Alle bidrag, bortset fra eventuelle bidrag via indbetalingen af 1,1 % under sMTA'en, ydes på frivillig basis fra organisationer og lande.

Det styrende organ vedtog at nedsætte en arbejdsgruppe med repræsentanter for FAO-regionerne, som snarligt skal mødes og udarbejde en detaljeret strategi for de fremtidige midlers nærmere anvendelse.

Et meget centralt element i traktatens finanseringsstrategi er den globale fond til bevarelse af kulturplanternes mangfoldighed ”*Global Crop Diversity Trust*”. Trust’en er et internationalt, selvstændigt organ, men på mødet i Madrid blev indgået en samarbejdsaftale mellem Trust’en og FAO-traktaten.

Procedurer, som skal sikre, at traktaten bliver efterlevet (”compliance”)

Der blev indgået kompromis om at nedsætte en komite til at håndtere spørgsmål om manglende efterlevelse af traktaten (compliance komite), mens fastlæggelsen af nærmere regler og procedurer for denne er udskudt til drøftelse på næste møde i det styrende organ. Komiteen vil derfor først være arbejdsdygtig efter det andet møde.

Procedureregler for traktatens styrende organ

Der skulle tages stilling til, hvorvidt visse beslutninger under traktaten af hovedsagelig proceduremæssig karakter skal kunne ske ved flertal, eller alternativt at alle beslutninger skal ske ved konsensus. Udfaldet blev, at alle beslutninger i traktatens styrende organ skal ske med konsensus med mindre man ved konsensus i det styrende organ beslutter en anden fremgangsmåde. Dette betyder altså, at Danmark som kontraherende part indtil videre fortsat vil have vetoret i samtlige afstemninger under traktaten, med mindre der ved konsensus i det styrende organ er besluttet en anden fremgangsmåde.

Finansielle regler for traktatens styrende organ samt budget og arbejdsprogram

Der blev på mødet vedtaget finansielle regler for traktaten, som beskriver, hvor de økonomiske midler til traktatens administrative apparat skal komme fra. Stillingtagen til, om reglerne skal indeholde frivillige bidrag efter en indikativ skala, blev dog udskudt til næste møde i det styrende organ. Derudover blev der i tilknytning hertil vedtaget budget og arbejdsprogram for 2. halvår af 2006-2007.

Det er EU’s holdning, at traktaten hovedsageligt skal finansieres fra FAO’s ordinære budget, men i forhold til traktatens budget for 2. halvår af 2006 samt 2007 er der dog en betragtelig underfinansiering, som vil skulle dækkes via frivillige bidrag. Det blev besluttet, at man i præambelen til de finansielle regler opfordrer FAO til, at der for den næste budgetperiode tilføres traktaten flere midler fra FAO’s ordinære budget.

Øvrige forhold

På mødet blev også truffet en række beslutninger om samarbejde med andre internationale organer på området (blandt andet den internationale gruppe af landbrugsforskningscentre (CGIAR) og Biodiversitetskonventionen.)

Der blev endvidere taget de nødvendige skridt til at sikre, at der kan udnævnes en sekretær for traktaten i god tid inden det næste møde i det styrende organ.

Næste møde i det styrende organ

Det næste møde i traktatens styrende afholdes i maj 2007 i Rom. Her skal arbejdes videre med nogle af de tidligere nævnte forhold, blandt andet finansieringsstrategi og efterlevelseshandlinger. Derudover pegede en række regioner på behovet for en rådgivende teknisk komité, og det skal drøftes på næste møde.

Af yderligere punkter til næste møde kan nævnes, at blandt andet Norge ønsker en nærmere stillingtagen og handling/implementering på området "Farmers Rights". I "Farmers Rights"-begrebet ligger, at man anerkender den store betydning jordbrugerne har haft gennem tusinder af år for bevaringen og udviklingen af de plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug. Schweiz ønsker at fokusere på implementeringen af traktatens artikel 6 om udnyttelse af de plantegenetiske ressourcer.